

یه کیٽی ئەندازیارانی کوردستان

لقی سلیمانی

تۆیژینه و یه ک دهرباره

جۆره ماز و بنا نه

"Types of Footing"

که له لاين ئەندازیاري رېپپیدراو" چرۇ جبار

محمد

پیشکەش كراوه به يه کیٽی ئەندازیارانی کوردستان

لقی سلیمانی

بۇ به دەست ھىنانى پلهى "راویزگارىي" لە ئەندازیاريي

شارستانىدا

سالى ۲۰۱۳

جۆرەکانى بناغە

Types of Footings

ئامادە كردنى ئەندازىيار: چەزو جبار محمد

بناغە (Footing or Foundation) بەهود پىناسە ئەكىرىت، يەكەم بەشى كۈنكرىتى يە كە لە پىگەي كاردا تىيەكىرىت و راستەوخۇ لەسەر خاڭى بناغە دادەنرىت، كارى سەرەكى بناغە بىرىتىيە لە گواستنەوە لۇد و قورسايىھەكان (Loads) لە جومگە ھەلگەركان (Bearing) دوه بۆسەر خاڭى پىروزەكە.

بناغە بەشىوھىيەكى گاشتى بەگۈيرەقۇولى (Depth) يە كانىيان ئەكىرىن بە دوو بەشى سەرەكىيەوە :

يەكەم: بناغەقۇولى (Deep Foundation):

ئەم جۆرە بناغەيە لە كاتىكىدا بە كاردىت كە لە كاتى ھەلگەندى خاڭدا نەتوانىن بگەينە چىنىيەكى بەھىز (چىنى ساغە) كە بىتوانىت لۇدەكان ھەلېگەرىت، بۇيە ناچار ئەبىن بېچىنە خوارەوە بۇ چىنى قۇولەكان بۇ بىنیات ئانى بناغە لەسەرى.

بەگاشتى ھەر بناغەيەك قۇولىيەكەمى لە (10 m) - دەمەتر زىاتر بۇو بە بناغەقۇولى ھەزماز ئەكىرىت.

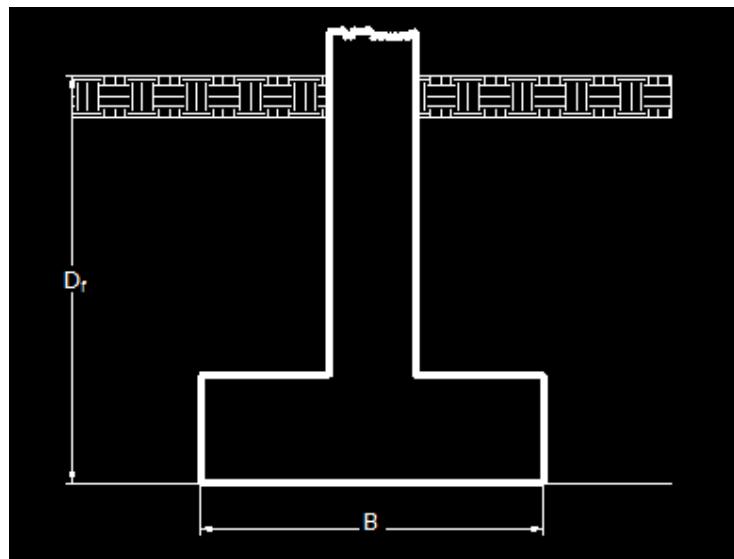
دووەم: بناغەقۇولىيەكەم يان سەرفەپس (Shallow or Surface Foundation):

لەم توپۇزىنەوەيەماندا بە درېزى باسى ئەم جۆرە بناغەيە دەكەين.

بناغه‌ی قوولی که م یا ن سه رفه‌یس (Shallow or Surface Foundation)

تؤیژه‌ری گه وره ته رزاگی (Terzaghi) یه که م که س بو و که له سالی (۱۹۴۳) دا بيردوزیکی فراوانی خسته رو و سه باره ت به توانای به رگه گرتني خاک (Soil Bearing Capacity) بو جوری بناغه‌ی سه رفه‌یس ، به پشت به ستن به و بيردوزه هه ر بناغه‌یه که قوولیه که می (D_f) که متر یان یه کسان بیت به پانیه که می (B) به بناغه‌ی سه رفه‌یس داده نریت، پاش (ته رزاگی) يش چه ند تؤیژه ریکی نوی پیشنياریان کردووه که ئه شی هه ر بناغه‌یه که قوولیه که می (D_f) یه کسان بیت به (۴-۳) ئه وندیه پانی (B) یه که می هه ر به بناغه‌ی سه رفه‌یس دابنریت.

له لا یه کی تره وه بوچوونیکی دیکه ش هه یه که پی وایه ، هه ر بناغه‌یه که قوولیه که می له (10 m) — ده مه تر که متر بو و به بناغه‌ی سه رفه‌یس هه ژمار ئه کریت.

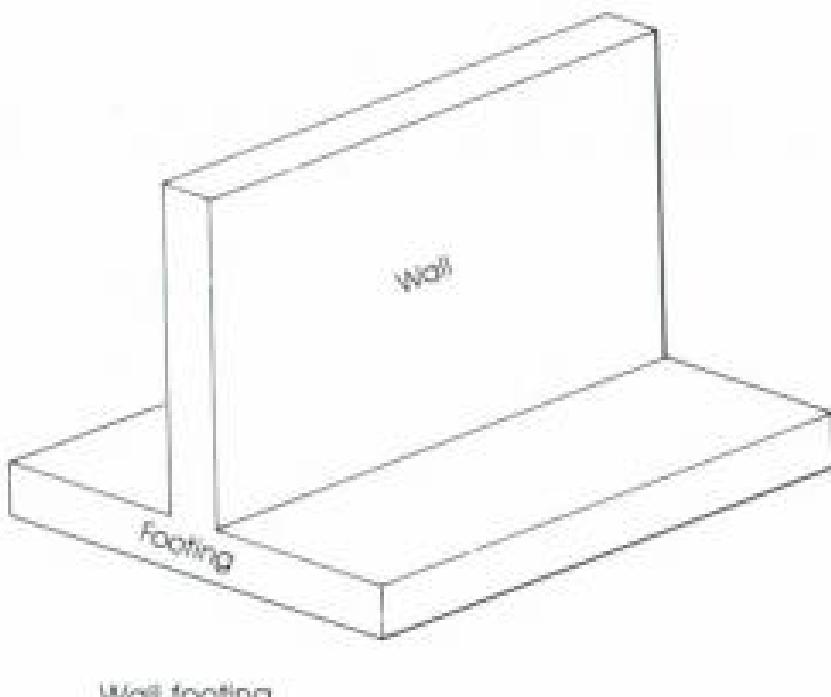

جۆرەکانى بناغەي سەرەفه يىس

Types of Shallow or Surface Foundation

١) بناغەي دیوار يان شريتىي (Strip or Wall Foundation)

ئەم جۆرە بناغە يە پىشى ئەوترىت (بناغەي بەردەوام)، ئەم شىۋوھ بناغە يە لە كاتىيىكدا بەكاردىت كە دیوار لۇد هەلگرى سەرەكى (Bearing Walls) بىناكە بىت ئەويش لە رېگەي لېدانى بناغە وە دەبىت بۇ ھەر يەكىك لە دیوارە كارى ئەم جۆرە بناغە يە پشت ئەبەستىت بە گواستنەوە لۇدى بىناكە لە رېگەي دیوارە كانە وە بۇ سەرخاکى پرۇژەكە، ئەمەش پىّويسىت بە بەردەوامى بناغە كان ئەكەت لە زىير ھەر دیوارىيىكدا كە دواجار ئەو دىتەدى: كە لۇد و قورسايىيە كان دابەش ئەبىت بە سەر زۆرتىن رووبەرى زەویيە كەدا.

ئەم ھىلکارييە چۈنۈھلىقى بناغەي دیوار يان شريتىي روون دەكتەوە

ئەم وىنەيە چۆنیەتى بناغەدىيوار يان شريتىي روون دەكتەوه

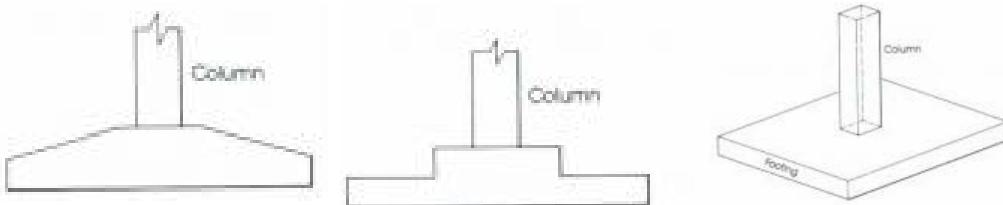
۲) تاك بناغەي سەربەخۇ (Spread or Isolated Foundation) :

ئەم جۆرە بناغەيە بەكاردیت لە كاتى جىبىه جى كردنى بىناي هەيکەلى (Frame Building) دا ، واتە بۇ ئەو لۆد و قورساييانە كە لە خالىكدا چى دەبنەوه (Concentrated Loads) وەك لۆدى پايىيەك (Column) ، بە جۆرىك ھەر پايىيەك لە ژىرخۇيدا بناغەيەكى بەجىا و سەربەخۇي بۇ لىيىددىرىت، فەلسەفەي ئەم جۆرە بناغەيە پشت ئەبەستىت بە گواستنەوهى لۆد و قورساييانە كان لەپىگەي پىد (Beam) ھوھ بۇ پايىيەكان و لە ھەر پايىيەكىشەوھ بۇ بناغەكەي ژىرخۇي.

ئەم جۆرە بناغانە كە متىن تىچۈونى نرخى ھەيە بە بەراورد لەكەل جۆرەكاني دىكەدا، بەزۇرى شىوهكانيشيان چوارگوشەيى يان لاكىشەيى يان بازنەيى يە، شىوه لاكىشەيىيە كە ئەوكاتانە بەكاردیت كە رۇوبىھرى زھوھى پرۇزەكە رېكە نەدات بە شىوه چوارگوشەيى جىبىه جى بىرىت يان كاتىيەك بىرگەي پايىيە (Column Section) كە لاكىشەيى بىت و رېزەي (درېزى/پانى) لاكانى زۇر بىت.

زۆرىھى كات لەم جۆرە بناغانەدا قۇولى كۆنكريت بە شىوهيەكى يەكسان دىيزاين ئەكرىت واتە كۆنكريتى ژىر ھەر پايىيەك قۇولىيەكەي يەك نرخى ھەيە، بەلام

کاتنیک قوولی بناغه له (سنه ۱۰۰) ساده سانتیمه‌تر زیاتر بیت، له رووی ستره‌کچه‌رهوه باشتر وايه کونكريتى بناغه‌که بکريت بهشيوهی فهدهمه (Stepped Footing) يان شيوه‌لاري (Slopped Footing) لەنزيك پايه‌كاندا زورترین نرخى، چونكه وەك زانراوه هيئى بره (Shear Force) Footing هەيە بويه و پيويسەت ئەكات قوولى كونكريت لە نزىك پايه‌كانه‌وە زیاتر بیت لە بهشەكانى دىكە.

ئەم هيئلکاريانه قوولى يەكسان و فهدهمه و لاري كونكريت لە تاك بناغەيى سەربىه خۇدا رۇون دەكتەوە

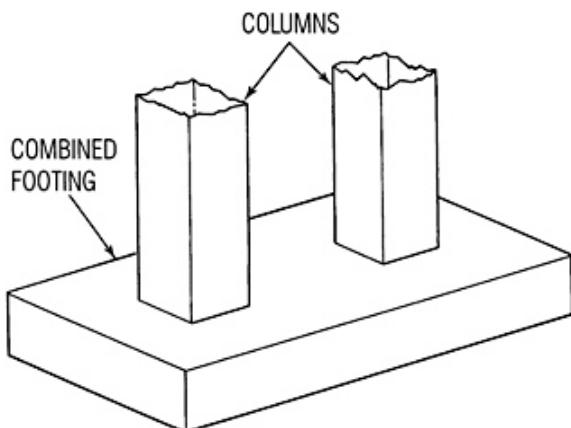

ئەم وىنەيە تاك بناغەيى سەربىه خۇ رۇون دەكتەوە

جىي ئاماژىيە كە چەند جۇرىكى تايىھەت ھەيە لە تاڭ بناگەيى سەربەخۆ كە بىرىتىن لە :

أ) بناگەي پىكەوهىي (Combined Footing)

ئەم جۇرە بناگەيە لە كاتىيىدا بەكاردىت كە قورسايى و لۇدەكانى ھەندى بەش لە بىنایىھە كى ھەيکەلەدا زىاد دەكتات، كە ئەمەش وا پىيويست ئەكتات كە رووبەرى بناگەي پايىھە كان گەورەتر بىرىت سەرئەنجام بناگەي پايىھە كان - دوو پايىھە يان زىياتىر - كە ئەكتەونە سەر يەك ھىل زۇر لە يەك نزىك ئەبنەوە كە ھەندى جا ئەگاتە را دەي ئۆقەرلاپىش ، بۇيە ئەو چەند پايىھە يە لە بناگەيە كى پىكەوهىيەدا كۆئەكىنەوە.

ئەم ھىللىكاريە چۈنۈھەتى بناگەي پىكەوهىي رۇون دەكتاتەوە

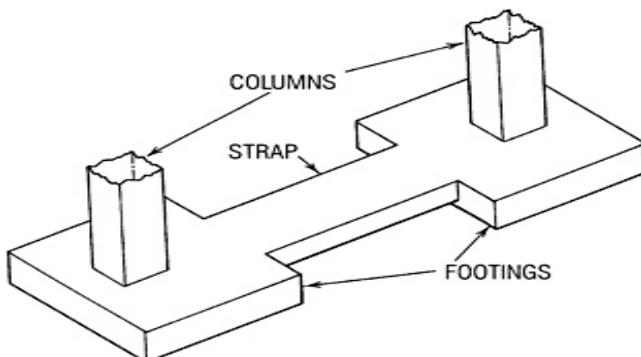

ئەم وىنەيە چۈنۈھەتى بناگەي پىكەوهىي رۇون دەكتاتەوە

ب) بناغه‌ی کانتلیچر (Cantilever Footing)

ئەم جۆره بناغه‌یه کاتیک بەکاردیت کە خالیکی لواز هەبیت لە سەرپووی بناغه‌کاندا کە نەتوانریت بناغه لەسەری دروست بکریت، تىایدا بناغه‌ی دوو پایه يان زیاتر کە لەسەر ھەمان ھیل بەسەرپیشىنەوە بە یەکەوە بەھۆی شیوه پرد (Beam) يېك کە پىي ئەوتريت (Strap).

ئەم جۆره لە بناغه لەکاتى بۇونى لۆدى كەم وەك لۆدى پەرزىن (سياج) يان ئەو بىنايانەي کە بەرزىيەكانىيان دىيارى كراون بەکاردیت.

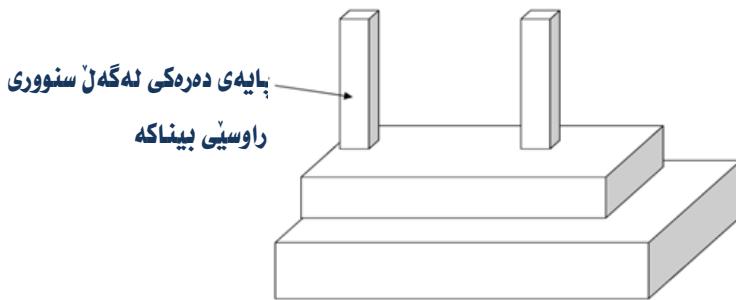
ئەم ھىڭكارىيە چۈنیيەتى بناغه‌ی کانتلیچەر رۇون دەكاتەوە

ئەم وىنە يە چۈنیيەتى بناغه‌ی کانتلیچەر رۇون دەكاتەوە

ج) بناغه‌ی ته‌نیشتی یان دراوی (Neighbor Footing):

ئەم جۆره بناغه‌یه لە حائەتی لیکه‌وتی بینایەک لەگەل سنووری بینای ته‌نیشت (دراوی) ی خۆیدا به‌کاردیت، چونکه ئاستەمە کە هیچ بەشیکی بینایەک تیکەل بیت لەگەل بینای ته‌نیشتی خۆیدا تەنانەت ئەگەر بناغه‌کانیشیان بیت، بۇیە ئەم جۆره بناغه‌یه ئەبیتە بناغه‌یەکی پیکه‌وهى چونکە پایەی دەرەکی (Exterior Column) لەگەل پایەیەک یان چەند پایەیەکی بیناکەمان لەم جۆره بناغه‌یەدا كۈدەكىرىنەوە و دواجار ئەبیتە يەكەم لیکه‌وتى لەگەل زھوی ته‌نیشتی خۆیدا و بۇیەش بەو ناوهوھ ناونراوە.

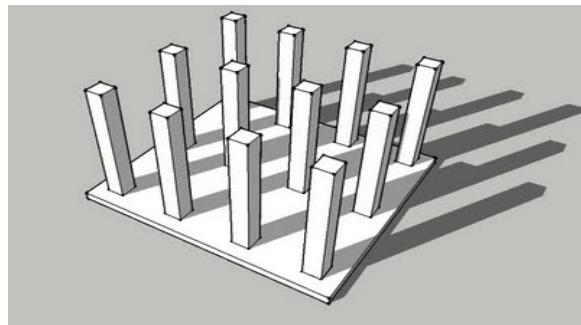

ئەم ھىلەكارىيە چۈنیيەتى بناغه‌ی ته‌نیشتىي روون دەكتەوە

۴) بناغه‌ی حەسیرى (Mat or Raft Foundation):

ئەم جۆره بناغه‌یه كاتىپ بە‌کاردیت کە لۆد و قورسايى بینایەک زۆر بیت و تواناي بە‌رگە‌گرتنى خاکىش كەم بیت، وەسەرجەمى رۇوبەرى بناغه سەربەخۆکان (Isolated Footings) ى لە نیوهى رۇوبەرى بیناکە زىاتر بیت، ئەوا ئەم جۆره بناغه‌یه لە رۇوي ئابوورىيەو باشتە لە جۆره‌كانى دىكە، لەم جۆره بناغه‌یەدا تەھاوى رۇوبەرى بیناکە ھەلئەكەنریت و دەست دەكريت بە تىكىرىنى كۆنكرىتى شىشدار بۇھەموو ئەو رۇوبەرە، ئەمەش ئەبیتەھۆى دابەش بۇونى لۆدەكان بە يەكسانىيى.

باشتىر وايە ئەم جۆره بناغه‌یه لە بینا چەند نھۆمی (Multi-storey Building) يەكىندا بە‌كاربەھىنریت بە‌تايمەت ئەو بینايانە کە ژىزەمەن (Basement) تىبىدا داواكراوه بۇ سوود لېيەرگرتنى بۇ كاروبارى بە‌رگرى شارستانى یان سىستەمى ناوهندىي گەرمىي و ساردىي یان بە‌كارھەننەن بۇ پاركى وەستانى ئۆتۈمۈپىل.

ئەم ھىلەكارىيە چۈنیيەتى بناگەيى حەسىرىيى روون دەكتەوە

ئەم وىنەيە چۈنیيەتى بناگەيى حەسىرىيى روون دەكتەوە

سەرچاوهكان:

- بۇ نۇرسىنى بابەتكە سودم لەم كېيىبانە وەرگرتۇووه:

Standard Handbook for Civil Engineers by: FREDREICK .1
S.MERITT, M.KENT LOFTIN AND JONATHAN T. TICKETTS...4TH EDITION

٤٠٠٢

٢. تصميم المباني الخرسانية المسلحة بموجب الكودالأمريكي (ACI ٣١٨ M-٩٥)

تأليف: الدكتور الهندس علاء محمود حسين التميمي

٣. هندسة الأساسات

تأليف: براجا م. داس، ترجمة: المندسة لمه وفائي

مراجعة: الدكتور الهندس عمار كعдан

- وىنەكانم لە ئەنتەرنېتەوە وەرگرتۇووه بەھۆى "Google Search Image" دووه.